

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

Departament Ochrony
Powietrza i Klimatu

DPK-I.050.3.2016.MZ

Warszawa, 4 listopada 2017 r.

Pan
Robert Cyglicki
Dyrektor
Fundacja Greenpeace Polska

Odpowiadając na złożony przy piśmie z dnia 16 listopada 2016 r. apel dotyczący obniżenia obowiązujących poziomów informowania i alarmowania społeczeństwa o zanieczyszczeniu powietrza pyłem zawieszonym PM10 do jednolitego poziomu alarmowego 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, poniżej informuję, co następuje.

Odnosząc się do przedstawionego w apelu wniosku dotyczącego zmiany rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031) w zakresie obniżenia poziomów informowania oraz alarmowania ze względu na pył drobny PM10, wyjaśniam, że w Polsce, podobnie jak w innych krajach Unii Europejskiej, funkcjonuje system oceny i zarządzania jakością powietrza.

Wymagania dotyczące zasad funkcjonowania tego systemu, określa przede wszystkim:

- 1) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. Urz. UE L. 152 z 11.06.2008, str.1) (tzw. CAFE),
- 2) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. UE L 23 z 26.01.2005, str. 3).

Ww. regulacje prawa unijnego zostały transponowane do prawa krajowego poprzez przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.) (zwana dalej Poś) oraz odpowiednie akty wykonawcze do ustawy, w tym cytowane wcześniej rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Wyjaśniam, że prawodawstwo unijne (dyrektywa 2008/50/WE) przewiduje poziomy alarmowe ze względu na ochronę zdrowia ludzi wyłącznie dla trzech substancji, tj. dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz ozonu oraz poziom alarmowy ze względu na ochronę roślin dla jednej substancji, tj. ozonu, nie przewiduje natomiast poziomu alarmowego dla pyłu PM10. W związku z tym, poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej indywidualnie ustalają ten poziom.

Wprowadzony przez polskie przepisy w uzgodnieniu z Ministrem Zdrowia w 2012 r., nieobligatoryjny w prawie UE, poziom alarmowy i informowania dla pyłu PM10 ma na celu ochronę zdrowia ludzkiego. Przekroczenie tego poziomu powoduje bowiem negatywny wpływ na zdrowie ludzi. Wartości te znajdują się w załączniku nr 4 i 5 do ww. rozporządzenia Ministra Środowiska i wynoszą: poziom alarmowy dla pyłu PM10 - 300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz poziom informowania dla pyłu PM10 - 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Informuję, że jednocześnie z wprowadzeniem zmian prawodawstwa w zakresie poziomu alarmowego i informowania zaostrożono także warunki działań wynikających z przekraczania norm zanieczyszczenia powietrza. Dotyczy to zwłaszcza obowiązku podejmowania działań zaradczych w wyniku stwierdzenia ryzyka przekroczenia nie tylko poziomu alarmowego i informowania dla trzech substancji (dwutlenek azotu, dwutlenek siarki oraz ozonu). Wprowadzono bowiem obowiązek podjęcia

działań zaradczych już nawet w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu dopuszczalnego i docelowego, który dla pyłu PM10 wynosi $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (wartość średniodobowa). Sposób informowania społeczeństwa wynika z polskiego prawodawstwa.

Ustawa Poś w art. 92 ust. 1 – 1c obliguje zarząd województwa, w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, do opracowania i przedstawienia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta i starosta są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca. Natomiast niewydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, którą następnie przyjmuje sejmik województwa.

Ustawa Poś w art. 92 ust. 1d nakłada na wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego w przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego lub dopuszczalnego substancji w powietrzu w danej strefie, obowiązek informowania właściwych organów o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych. Natomiast art. 92b wprowadza obowiązek informowania o stanie jakości powietrza społeczeństwa oraz podmiotów zainteresowanych, poprzez udostępniane dane na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ). Informacje o przekroczeniach poziomów informowania i poziomów alarmowych oraz poziomów dopuszczalnych są publikowane na portalu jakości powietrza GIOŚ, a dane ze stacji są na bieżąco publikowane na stronach poszczególnych wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska (WIOŚ).

Jednocześnie art. 93 wprowadza obowiązek niezwłocznego powiadomienia, przez wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, społeczeństwa oraz podmioty w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego oraz docelowego oraz o przypadkach jego przekroczenia.

Ponadto art. 94 wprowadza obowiązek powiadomienia przez WIOŚ zarządu województwa o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji.

Dodatkowo wyjaśniam, że w przypadku przekroczenia norm jakości powietrza, zarząd województwa ma obowiązek opracować program ochrony powietrza, który jest przyjmowany następnie uchwałą sejmiku województwa. Integralną częścią programu ochrony powietrza może być plan działań krótkoterminowych, który jest realizowany w przypadku wystąpienia ryzyka przekraczania poziomów nie tylko alarmowych lub informowania, ale także poziomów dopuszczalnych i docelowych.

W związku z powyższym, zadania wyznaczone w planach działań krótkoterminowych mają na celu jak najszybsze zmniejszenie poziomu stężenia zanieczyszczenia w powietrzu, chociaż nie zawsze spowodują trwałą jego redukcję. Należy zauważyć, że głównym i znacząco przeważającym (udział w stężeniach do ponad 80%) powodem występowania obszarów z przekroczonym poziomem dopuszczalnym dla pyłu PM10 o okresie uśredniania 24h jest ogrzewanie indywidualne, stąd bardzo dużym problemem jest zaproponowanie i zastosowanie takich działań krótkoterminowych, które byłyby skuteczne w ograniczaniu zanieczyszczeń powietrza tą substancją i redukcji obszaru przekroczeń. Aby działania krótkoterminowe były skuteczne, konieczne jest przede wszystkim efektywne wdrożenie działań długoterminowych.

Wyjaśniam, że działania naprawcze wynikające z planów działań krótkoterminowych, określanych na poziomie wojewódzkim, prowadzone są generalnie na trzech poziomach:

POZIOM I – działania podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o ryzyku lub wystąpieniu przekroczenia poziomu dopuszczalnego/docelowego danej substancji. Działania te

opierają się głównie na zaleceniach i informacjach oraz prewencji. Zalecają takie zachowania obywateli, które sprzyjają obniżaniu emisji zanieczyszczeń. Działania z poziomu I wprowadza się na terenie całej strefy, w której występuje prawdopodobieństwo wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego określonej substancji.

POZIOM II - działania podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania określonego dla substancji. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, realizowane są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu II ogranicza się do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe, zarówno dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

POZIOM III - działania podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego określonej substancji. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, realizowane są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu III ogranicza się do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia poziomu alarmowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe tak dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

Ponadto należy wskazać, że w grudniu 2015 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska uruchomił aplikację pt. „Jakość powietrza w Polsce”, którą każdy może pobrać na telefon komórkowy. Aplikacja prezentuje dane bieżące o jakości powietrza z automatycznych stacji pomiarowych funkcjonujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Dane dotyczą aktualnych stężeń pyłu PM10, pyłu PM2,5, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu i ozonu.

Zauważyć należy także, że w związku z nagminnym występowaniem w Polsce, w okresie jesienno-zimowym, przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10, wprowadzenie poziomu alarmowego dla tego zanieczyszczenia na poziomie poniżej 300, a nawet 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, byłoby działaniem nieskutecznym. Powodowałoby bowiem konieczność częstego ogłaszania stanu alarmowego. Ze względu na skalę zjawiska może powodować to, że społeczeństwo szybko przyzwyczai się do tego stanu rzeczy i nie będzie reagować na sytuacje, kiedy stężenia pyłu PM10 są przekraczane wielokrotnie i nie będzie traktować przekroczeń norm jakości powietrza jako sytuacji nadzwyczajnej.

Reasumując informuję, że wprowadzone w 2012 r. do polskiego prawodawstwa rozszerzone mechanizmy informowania społeczeństwa przez wyspecjalizowane jednostki, jak Inspekcja Ochrony Środowiska oraz wojewódzkie zespoły zarządzania kryzysowego, o ryzyku wystąpienia oraz o wystąpieniu przekroczeń nie tylko poziomów alarmowych i informowania, ale także poziomów dopuszczalnych i docelowych wydają się wystarczające, gdyż obowiązek informowania jak i podejmowania działań zaradczych uruchamiany jest już w przypadku przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych substancji w powietrzu.

z wyrazami szacunku

Dyrektor Departamentu
Ochrony Powietrza i Klimatu

Ud
Agnieszka Sosnowska